

Študijná príručka: Žigmund Luxemburský a Uhorsko na prelome 14. a 15. storočia

Táto príručka je navrhnutá tak, aby preverila a upevnila vaše znalosti o vláde Žigmunda Luxemburského a kľúčových udalostiach v Uhorsku počas vrcholného a neskorého stredoveku. Obsahuje sériu otázok na opakovanie, námety na eseje a slovník dôležitých pojmov.

Kvíz: Overte si svoje vedomosti

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu dvoch až troch viet na základe poskytnutého textového materiálu.

1. Ako sa Žigmund Luxemburský dostal na uhorský trón?
 2. Opíšte hrozbu, ktorú pre Uhorsko predstavovala Osmanská ríša za vlády Žigmunda, a jeho reakciu na ňu.
 3. Aký bol vzťah Žigmunda Luxemburského k uhorskej šľachte na začiatku jeho vlády?
 4. Ktoré významné tituly Žigmund Luxemburský počas svojho života získal a ktorý z nich bol pre stredovekého uhorského kráľa jedinečný?
 5. Akým spôsobom Žigmund podporoval rozvoj miest v Uhorsku?
 6. Aký bol hlavný cieľ koncilu v Kostnici a aký bol jeho najznámejší výsledok týkajúci sa českého kazateľa Jána Husa?
 7. Charakterizujte husitské výpravy na územie dnešného Slovenska v rokoch 1428 – 1434.
 8. Aké osobné vlastnosti a schopnosti Žigmunda Luxemburského sú spomenuté v texte?
 9. Kto sa stal Žigmundovým nástupcom a aká situácia nastala v Uhorsku po smrti jeho následníka?
 10. Aká bola dĺžka Žigmundovej vlády a čo text uvádza o jeho fyzickej kondícii v pokročilom veku?
-

Kľúč správnych odpovedí

1. Po smrti Ľudovíta I. Veľkého, ktorý nezanechal mužského potomka, bola za uhorskú kráľovnú korunovaná jeho 12-ročná dcéra Mária. Žigmund Luxemburský sa s kráľovnou Máriou oženil, čím získal nárok na uhorský trón.
2. Turecké vojská podnikali nebezpečné výboje na Balkáne a po víťazstve na Kosovom poli v roku 1389 sa stali susedom Uhorska. Žigmund proti nim zorganizoval križiacku výpravu, avšak jeho armáda utrpela veľkú porážku v bitke pri Nikopole v roku 1396.
3. Žigmund narazil na odpor uhorskej šľachty, pretože sa snažil upevniť kráľovskú moc. Šľachta bola nespokojná aj s jeho štedrým rozdávaním kráľovských majetkov, čo viedlo k povstaniam v rokoch 1401 a 1403 – 1404.
4. Žigmund bol uhorským kráľom, nemeckým kráľom a českým kráľom. Bol jediným uhorským kráľom v stredoveku, ktorý získal aj cisársku korunu Svätej rímskej ríše nemeckého národa.
5. Podporoval mestá udeľovaním čiastkových privilégií a zasadzoval sa za slobodné sťahovanie poddaných. V roku 1405 vydal tzv. menší dekrét, ktorým podporil rozvoj kráľovských miest a snažil sa vytvoriť osobitný meštiansky stav so zastúpením na sneme.
6. Hlavným cieľom koncilu, ktorý sa konal v rokoch 1414 – 1418, bolo odstrániť veľkú schizmu v cirkvi. Jeho súčasťou bol aj proces s Jánom Husom, ktorý bol 6. júla 1415 upálený ako „nenapraviteľný kacír“.
7. Husiti zorganizovali v rokoch 1428 – 1434 viacero úspešných vojenských výprav na Slovensko s cieľom šíriť svoje myšlienky a získať korisť. Kronikár Ján z Turca ich vpád opísal ako „prudkú víchricu“, ktorá spustošila severné oblasti Uhorska ohňom a mečom.

8. Bol vzdelaný a sčítaný muž, ktorý podporoval vedy a umenie. Ovládal niekoľko jazykov (česky, maďarsky, nemecky, taliansky, francúzsky) a latinčinu, pričom v každej krajine hovoril rečou svojich poddaných.

9. Žigmundovým nástupcom sa stal jeho zať Albrecht Habsburský. Ten však vládol necelé dva roky a zomrel, čo v Uhorsku spôsobilo anarchiu a dlhoročný zápas o trón. Jeho syn, Ladislav Pohrobok, sa narodil až po jeho smrti.

10. Žigmund vládol 50 rokov, čo je najdlhšie spomedzi všetkých stredovekých uhorských panovníkov. Aj v pokročilom veku bol vo veľmi dobrej fyzickej kondícii; ako päťdesiatročný sa aktívne zúčastňoval na rytierskych turnajoch a víťazil nad mladšími súpermi.

Námety na eseje

Nasledujúce otázky sú určené na hlbšiu analýzu a syntézu informácií. Odpovede si vyžadujú komplexné zhodnotenie faktov z poskytnutého textu.

1. Analyzujte hlavné vnútorné a vonkajšie výzvy, ktorým Žigmund Luxemburský čelil počas svojej vlády v Uhorsku, a zhodnoťte jeho stratégie na ich prekonanie.
2. Diskutujte o Žigmundovej úlohe v európskej politike s dôrazom na jeho získanie titulov nemeckého kráľa a cisára Svätej rímskej ríše, ako aj na jeho angažovanosť na koncile v Kostnici.
3. Na základe zdrojového textu vysvetlite komplexný vzťah medzi Žigmundom, husitským hnutím a územím dnešného Slovenska.
4. Charakterizujte stav Uhorského kráľovstva na začiatku a na konci Žigmundovej vlády. Aké boli najvýznamnejšie zmeny a čo pretrvalo?
5. Opíšte odkaz Žigmunda ako panovníka, berúc do úvahy jeho reformy, vojenské kampane a kultúrne prínosy, ako napríklad prestavbu Bratislavského hradu.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Erb	Symbolický znak a dedičné znamenie jednotlivca, rodu alebo spoločenstva (napr. mesta), často vyobrazený na štíte. Text spomína erbovú listinu Žigmunda Luxemburského pre Bratislavu.
Kacír	Bludár, odpadlík od cirkvi.
Koncil	Zhromaždenie najvyšších hodnostárov katolíckej cirkvi.
Ladislav Pohrobok	Syn Albrechta Habsburského a Alžbety Luxemburskej, ktorý sa narodil až po smrti svojho otca, preto dostal prídome Pohrobok.
Menší dekrét	Nariadenie vydané Žigmundom v roku 1405 na podporu rozvoja kráľovských miest a vytvorenie osobitného meštianskeho stavu.

Reformný	Usilujúci sa o nápravu, zmenu.
Relikvia	Telesné pozostatky svätca.
Schizma	Cirkevný rozkol, rozdelenie cirkvi.